קמח: הִלְכוֹת חֲנֻכָּה סִימָן תרפב תרפג תרפד

ב הרי״ף (שם יא.) והרא״ש (שם פ״ב סי׳ טו) מַהָא דְּתָנֵי רַבִּי אוֹשַׁעְיָא שָׁם, וְכֵן כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת שָׁם (ד״ה דתנו) וּבְשֵׁם תּוֹסָפְתָּא דִּבְרָכוֹת (פ״ג הי״ד), וְכֵן כָּתַב הַטּוּר בְּשִׁמְּם. ג טור. ד מַסֶּכֶת הַגְּמָרָא שָׁם (ע״ב). ה טור בְּשֵׁם יֵשׁ אוֹמְרִים וְאָבִיו הָרֹא״ש, דְּלֹא יִשְׁאַל אָדָם צָרְכֵיהֶן לֹא בְּשֶׁלֹּשׁ רִאשׁוֹנוֹת וְלֹא בְּשֶׁלֹּשׁ אַחֲרוֹנוֹת (ברכות לד.). ו שָׁם בְּשֵׁם יֵשׁ אוֹמְרִים דְּכֵינָן דְּצָרְכָן רַבִּים הוּא שָׁרֵי, וְכֵן כָּתוּב בְּאָרְחוֹת חַיִּים (אות כב) שֶׁכָּךְ הִיא הַנָּסָחָא בְּרֹב הַתְּפִלּוֹת, וְכֵן כָּתוּב בְּנֶפֶשׁ הָרָמְכַ״ם (סדר תפילות כל השנה, מהדו׳ כת״י תימן, נוסח ברכות התפילה) וּבְמַסֶּכֶת סוֹפְרִים (פ״כ ה״ח, ע״י״ש).

א מֵימְרָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן מְשׁוּם רַבִּי יְהוֹצָדָק עֲרָכִין י׳ (ע״א), וְהַשַּׁעַם מִפְּנֵי שֶׁהֵנֵּס נִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם, וְעוֹד שֶׁכָּל יוֹם נְשִׂיא שֶׁלּוֹ חִלּוּק מִשֶּׁל חֲבֵרוֹ וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לִגְמֹר הַלֵּל עַל קָרְבְּנוֹתָיו. שֶׁבֶּלֵי הַלֶּקֶט (סי׳ קעד).

א מִשְׁנָה מְגִלָּה (ל״א) [ל׳] (ע״ב), דְּאִיתָא בְּסִפְרֵי קָתָא (רבתי פרשה ו) שֶׁכֹּה״ב בְּכִסְלּוֹ נִשְׁלַם מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן. טור. ב שָׁם בְּשֵׁם יֵשׁ מְקוֹמוֹת. ג שָׁם בְּטוּר. ד שָׁם.

ב וְאִם לֹא אָמַר (ג) אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן רצ״ד סָעִיף ד׳ וְהֵ׳). ג וּמֵיהוּ אִם נִזְכַּר בְּאוֹתָהּ בְּרָכָה, כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם, אֲפִלּוּ נִזְכַּר בֵּין אַתָּה לְהַשֵּׁם חוֹזֵר. הַגָּהּ: יֵשׁ אוֹמְרִים כְּשֶׁשָּׁכַח עַל הַנִּסִּים בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן, (ו) (ד) כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְהָרַחֲמָן (ה) יֹאמַר הָרַחֲמָן יַעֲשֶׂה לָנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת כְּשֵׁם שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ כוּ׳ (כל בו (סי׳ כה)), (וּכְבָר נִתְבָּאֵר סִימָן קפ״ז סָעִיף ד׳):

ב ד גַּם בְּמוּסָף שֶׁל שַׁבָּת וְשֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ (ו) צָרִיךְ לְהַזְכִּיר שֶׁל חֲנֻכָּה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מוּסָף בַּחֲנֻכָּה: ג (ז) ה אֵין אוֹמְרִים כְּשֵׁם שֶׁעָשִׂיתָ וְכוּ׳, אֶלָּא מְסַיֵּם וְעָשִׂיתָ עִמָּהֶם נִסִּים וּגְבוּרוֹת בַּיָּמִים הָהֵם בָּעֵת הַזֹּאת, (ח) ו יֵשׁ אוֹמְרִים, שֶׁאוֹמְרִים אוֹתוֹ:

תרפג וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א ז כָּל שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה [*] (א) גּוֹמְרִין אֶת הַהַלֵּל. הַגָּהּ: וְכָל שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה (ג) אֵין אוֹמְרִים תַּחֲנוּן וְ׳צִדְקָתְךָ וְצִדְקָתְךָ צֶדֶק׳ וְלַמְנַצֵּחַ וְצִדּוּק הַדִּין, גַּם בְּעֶרֶב חֲנֻכָּה בְּמִנְחָה, וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן קל״א (סעיפים ג, ו)

(מהרי״ל (מנהגים הל׳ מנוכה והל׳ שמחות) ומנהגים (הל׳ מנוכה ומנהג של כל השנה)):

תרפד סֵדֶר קְרִיאַת הַתּוֹרָה בַּחֲנֻכָּה. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א [*] ח קוֹרִין בְּקָרְבְּנוֹת (א) הַנְּשִׂיאִים שֶׁבְּפָרָשַׁת נָשֹׂא, שִׁלְשָׁה בְּכָל יוֹם. ב וּמַתְחִילִין בְּבִרְכַּת (ב) כֹּהֲנִים (כמדבר ו כג) (וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁמַּתְחִילִין בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה׳ (סס ז ע״ב) (טור), וְכֵן אָנוּ נוֹהֲגִין), ג וְקוֹרֵא אוֹתוֹ (ג) עִם כֹּהֵן וְלֵוִי, וְיִשְׂרָאֵל קוֹרֵא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן׳ (סס פסוק יג). (וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהַכֹּהֵן קוֹרֵא כָּל אוֹתוֹ הַפָּרָשָׁה עַד בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן׳, וְהַלֵּוִי וְהַיִּשְׂרָאֵל קוֹרִין בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן׳ (מנהגים) וְכֵן נוֹהֲגִין). ד בְּיוֹם שֵׁנִי קוֹרֵא כֹּהֵן בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי׳ (סס פסוק יח) עַד ׳פַּר אֶחָד בֶּן בָּקָר׳ (סס פסוק כא), וְלֵוִי עַד בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי׳ (סס פסוק כד), וְיִשְׂרָאֵל חוֹזֵר וְקוֹרֵא בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי׳, וְעַל דֶּרֶךְ זֶה בְּכָל יוֹם. הַגָּהּ: וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁיִּשְׂרָאֵל קוֹרֵא בַּיּוֹם

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

וְהָיָה סָבוּר שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזֹר, וְהִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל וְנִזְכַּר שֶׁשָּׁעָה בְּדִין, שֶׁבָּאֱמֶת אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר, יַפְסִיק אֲפִלּוּ בְּאֶמְצַע בְּרָכָה, עַיֵּן שָׁם. (בשלמי חגיגה ס״א) כְּמִי שֶׁשָּׁכַח עַל הַנִּסִּים וְכַיּוֹצֵא שֶׁאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר, וְרוֹצֶה לְהַתְחִיל וּלְהִתְפַּלֵּל, צָרִיךְ לִכְנֹס לְשָׁם נְדָבָה, וְגַם צָרִיךְ שֶׁיְּהֵיהָ מְכַוֵּן בְּעַצְמוֹ שֶׁיּוּכַל לִכְנֹס הַיטֵב בְּתִפְלָּתוֹ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, וְאִם יוֹדֵעַ לְחַדֵּשׁ בָּהּ דָּבָר וְלֹא יַעֲרֹד טוֹב לַעֲשׂוֹת כֵּן, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב (סק״א) בְּנֶפֶשׁ עַל הַנִּסִּים, שֶׁיֹּאמַר הָרִשְׁעָה בְּחָטָף, וּבְפִרְי חָדָשׁ כָּתַב לִקְרוֹת בְּחִירִק תַּחַת הָרֵי״ש, וּמַה שֶּׁכָּתַב לְהַעֲבִירָם חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ כָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ שֶׁיּוֹתֵר נָכוֹן לוֹמַר מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ, וְכֵן כָּתַב אַבּוּדְרָהָם (סדר הדלקת נר חנוכה) שֶׁכֵּן הוּא בְּסֵדֶר רַב סְעַדְיָה, וְכֵן כָּתַב מַהֲרִי״ם מִרוּטֶנְבּוּרְג, עַיֵּן שָׁם:

בְּאֵר הַיטֵב

א (ג) כְּשֶׁמַּגִּיעַ. וְהוּא הַדִּין שֶׁיֹּאמַר כֵּן בִּתְפִלָּה אַחַר גְּמַר הַתְּפִלָּה דֶּרֶךְ בַּקָּשָׁה. יֵשׁ לוֹמַר הָרְשָׁעָה בַּחֲטָף. בֵּית יוֹסֵף (ד״ה כל שמונת). לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתָךְ וּלְהַעֲבִירָם חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ, בְּלֹא מֵמִי״ן. שֶׁלְּטֵי גִּבּוֹרִים (עַל) מְרַדְכַי (שבת פ״ב סי׳ תנה אות ג), וְכֵן כָּתַב בִּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט). בְּזַמַּן בְּלֹא וָא״ו. ט״ז (סק״ד), דְּלֹא כַּלְּבוֹ״שׁ (ס״כ) שֶׁכָּתַב לוֹמַר וּבִזְמַן הַזֶּה בְּוָא״ו, עַיֵּן שָׁם. וְיֵשׁ לוֹמַר שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וְכוּ׳. מָגֵן אַבְרָהָם (ריש הסי׳):

א (ג) אֵין אוֹמְרִים. כָּתַב הַכָּל בּוֹ (סוף סי׳ מד), אֵין אוֹמְרִים שִׁיר מִזְמוֹר לְאָסָף לְפִי שֶׁהֵם כְּעֵין יוֹם טוֹב, מַאֲחַר שֶׁאוֹמְרִים בּוֹ הַלֵּל:

א [בשו״ע] גּוֹמְרִין אֶת הַהַלֵּ״ל כו׳. וְהַפְּרִי חָדָשׁ כָּתַב שֶׁאֵין לוֹמַר הַלֵּל בְּבֵית הָאֵבֶל, וּבְאֵלִיָּה רַבָּה סִימָן קל״א (סק״ט) כָּתְבוּ שֶׁאוֹמְרִים, וְכֵן כָּתַב בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה כָּאן (סק״א) דְּפָשׁוּט שֶׁיֹּאמְרוּ בַּחֲנֻכָּה הַלֵּל בְּבֵית הָאֵבֶל, וְהַמְּגֵן אַבְרָהָם סִימָן (קל״ה) [קל״א] (סק״י) כָּתַב שֶׁבַּחֲנֻכָּה טוֹב שֶׁיִּקְרָא כָּל אֶחָד בְּבֵיתוֹ, וְהֶבִיאוֹ בָּאֵר הַיטֵב שָׁם (סק״י), עַיֵּן שָׁם: א [בשו״ע] קוֹרִין בְּקָרְבְּנוֹת כו׳. עַיֵּן בְּדִינִים אֵלּוּ וּבְדִין טָעוּת בְּקְרִיאָה בְּסֵפֶר שַׁעַר אֶפְרַיִם שַׁעַר ח׳ (סדר קריאת חנוכה) וְתִמְצָא הַכֹּל מְבֹאָר הֵיטֵב:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מַזְכִּירִין שֶׁל חֲנֻכָּה וּפוּרִים: (ג) אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ. דְּלָאו דְּאוֹרַיְתָא נִינְהוּ, וְקָאֵי אַהַבְרָכַת הַמָּזוֹן. וְאֵין חִלּוּק בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן בֵּין בְּחַל וּבֵין בְּשַׁבַּת חֲנֻכָּה אַף דְּמֵכָרָח לֶאֱכל מִצַּד שֶׁהוּא שַׁבָּת, מִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ חוֹזֵר בִּשְׁבִיל עַל הַנִּסִּים דַּחֲנֻכָּה [פְּרִי מְגַדִּים (משז״ז סק״ד)]. וְעַיֵּן בְּסִימָן קפ״ח בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סוֹף סָעִיף קָטָן ל״ג:

(ד) כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְהָרַחֲמָן וְכוּ׳. וְהוּא הַדִּין שֶׁיֹּאמַר כֵּן בַּתְּפִלָּה אַחַר גְּמַר הַתְּפִלָּה דֶּרֶךְ בַּקָּשָׁה (סק״ב): (ה) יֹאמַר הָרַחֲמָן. וְכֵן בְּפוּרִים [לְבוּשׁ], וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁבַּחֲנֻכָּה (ז) יֹאמַר זֶה אַחַר הָרַחֲמָן הוּא יְחַדֵּשׁ וְכוּ׳, מְשׁוּם דְּתָדִיר קָדֵם:

ב (ו) צָרִיךְ לְהַזְכִּיר. דְּיוֹם הוּא שֶׁנִּתְחַיֵּב בְּאַרְבָּעָה תְּפִלּוֹת. וְאִם לֹא אָמְרוּ (ה) אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ: ג (ז) אֵין אוֹמְרִים כְּשֵׁם שֶׁעָשִׂיתָ. יֵשׁ אוֹמְרִים מְשׁוּם דְּלֹא יִשְׁאַל אָדָם צָרְכָיו בְּשֶׁלֹּשׁ רִאשׁוֹנוֹת וְאַחֲרוֹנוֹת, וְטָעוּת הוּא דְּבִשְׁבִיל הַצִּבּוּר שָׁרֵי. אֶלָּא עִקַּר הַטַּעַם דְּכָל דָּבָר דְּהָוֵי לְהַבָּא תִּקְנוּ בִּלְהַבָּא, וּבְדָבָר דְּהוֹוָה הָוֵי לְשָׁעְבַר, וְעִקַּר עַל הַנִּסִּים הָוֵי כְּלִשְׁעְבַר [בַּיִת יוֹסֵף (ד״ה יש שאין)]:

(ח) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאוֹמְרִים אוֹתוֹ. כָּתַב בֵּית יוֹסֵף (שם), וּדְעָבִיד כְּמַר עָבִיד וּדְעָבִיד כְּמַר עָבִיד. בְּעַל הַנִּסִּים יֵשׁ לוֹמַר לְהַשְׁכִּיחָם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ד) יַד אֶפְרַיִם: ב (ה) ט״ז (סק״ד) וּפְרִי מְגַדִּים: א (ו) לְבוּשׁ: (ב) פְּרִי מְגַדִּים (משז״ז סק״א): (ג) חַיֵּי אָדָם (כלל קנד סעיף מ): א (ו) פְּרִי חָדָשׁ: (ב) (ג) לְבוּשׁ: (ג) בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק״ה):

---

[*] ליקוטי דברי הרב: א] בשו״ע הרב (סי׳ קלא ס״ה) כתב אבל בחנוכה שההלל הוא חובה מתקנת חכמים קורים גם בבית האבל, שגם האבל חייב בו.

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah